

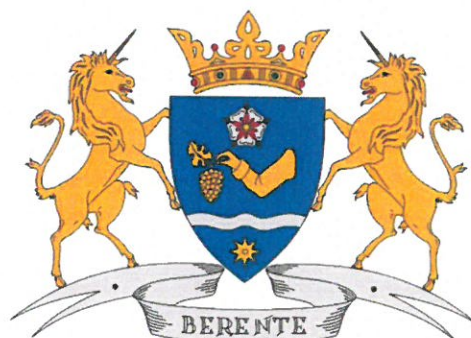

BERENTE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Berente bemutatása	4
3. Örökségünk	6
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	11
5. Építészeti útmutató, ajánlások	16
<i>Telepítés</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Mezőgazdasági és kertes területek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertészeti útmutató</i>	
<i>Erkélyek, tornácok</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, kapuk, ablakok</i>	
<i>Járdák, burkolatok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
6. Mai jó példák	33
7. Utcák, terek	35
8. Hirdetések, reklámtáblák	37
9. Sajátos építmények, egyéb műszaki berendezések	38
10. Impresszum	39

BEVEZETÉS

Berente településképi arculati kézikönyve a település természeti és épített értékeit hivatott bemutatni.

Célunk a kézikönyv elkészítésével, hogy mind az itt lakóknak mind pedig azoknak, akik abban gondolkodnak, hogy a jövőben ideköltöznek, megmutassuk azokat az épületeket, kerítéseket, kerteket stb., amiket mi jó, a település arculati képébe illeszkedő és követendő példának gondolunk.

Szeretnénk, ha a kézikönyv elősegítené a tudatos építési, építkezési formák megismerését és alkalmazását.

A környezetünk, utcaképünk, településképünk esztétikája nem emblemikus épületekkel érhető el, hanem rendezett, egymáshoz hangulatban, színben, homlokzatban, tető kialakításban illeszkedő építményekkel. A szabályok közös kialakításával meghatározhatjuk, melyek azok az építészeti, környezeti és kulturális értékek, amelyek követendőek a településen.

A településen a térség népi építészetének, a hagyományos épületek bájának, egyedi karakterének megőrzése, újraélesztése nem a múltba, hanem a jövőbe is mutathat, kiegészülve az innovatív építészeti megoldásokkal.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kézikönyv nem tekinthető lezártnak, hanem az sokkal inkább egy folyamatosan bővülő, szemléletformáló kiadvány.

Reméljük, hogy elképzeléseink bemutatásával hozzájárulhatunk a település megfelelő és korszerű kialakításához.

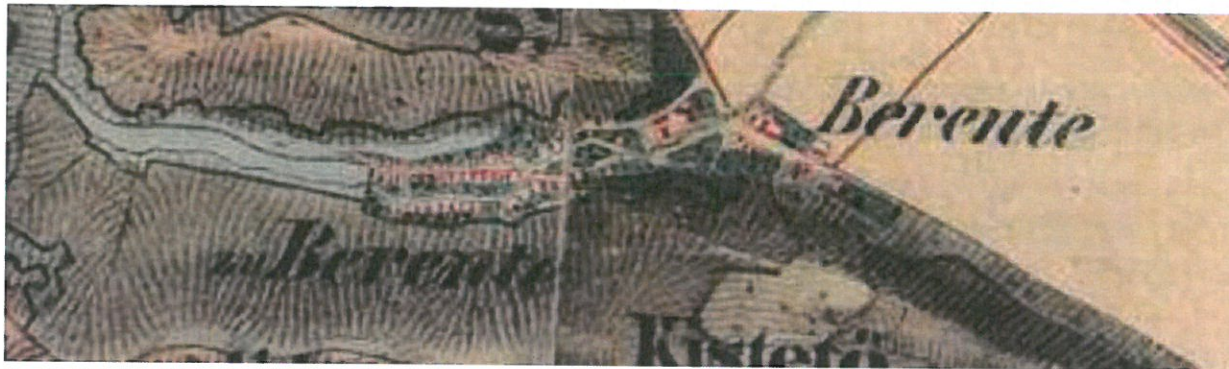

BERENTE BEMUTATÁSA

A község Borsod-Abaúj-Zemplén megye Kazincbarcikai járásában található. A zsáktelepülés megközelíthető a 26-os főúton Sajószentpéter és Kazincbarcika között a bekötőútra letérve. A következő településekkel határos: Sajószentpéter, Alacska, Kazincbarcika, Szuhakálló, Múcsony.

A Váradi Regestrumban olvashatók alapján Berente a XII. században már létezett, a Zách nemzetség tulajdona volt. Neve ekkor Berenta volt, birtokosai magukat Berenteinek nevezték. Eleinte a Bors, majd az Ákos nemzetség birtoka volt, majd a területen érintett Zách Felicián merénylete után Károly Róbert király elkobozta a Berenteiektől a községet, és a dédesi várbirtokhoz csatolta, újra koronabirtokká téve. 1376-tól a Berente elnevezést használták. Nagy Lajos király Dédes várától leválasztva Dénes fiának, László mesternek adományozta a falut jutalmul, 1456-ban pedig a sajóládi Pálosok lettek földesurai. 1457 előtt a Berentei családok birtokuk egy részét kénytelenek voltak elzálogosítani a Ludnai családnak, egy másik részt pedig eladni a Lázay családnak és Szuhafői Rajmondnak, akik a XVI. századig meghatározó szerepet játszottak a település történetében. 1597-ben már létezett református hitélet is Berentén.

Az oszmán uralom idején több formában is ínséges időszak köszöntött be Berente életében: hatalmas adóterheket róttak ki a törökök, ráadásul kétszer el is pusztult a falu. Ekkoriban sok birtokos elzálogosította földjét. Az elnyomást követő időszakban Móré István, Vécsey Sándor, de már a Rákóczi család is rendelkezett földdel a településen. Csuda Zsuzsanna házassága Szepeßy Pállal alapozta meg a Szepeßy család berentei birtokán történő kastélyépítést.

A második katonai felmérés (1806-1869)

Vályi András 1796-ban leírást készített Berentéről: „magyar falu Borsod Vármegyében, birtokosa Szepes Uraság, lakosai katolikusok, 's leg inkább reformátusok, fekszik Sajó Szent Pétertől, mellynek filiája nem meszsze; határbéli szántó földgyei bővek, és termékenyek, piatkozása Sz. Péteren közel, saját határában is vagyon módgya a' pénz szerzésre, legelője elég, fája épületre, tűzre ingyen, szőlő hegyei középszerű borokat teremnek, réttyei jók, malma helyben, 's Kir. dézsmát nem fizet, nagy áradások alkalmatosságával, elszokta ugyan önteni határját, Sajó vize, mindazáltal első Osztálybéli.”

1851-ben Fényes Elek is bemutatta a községet: „magyar falu, Borsod vmgyében, Miskolcztól 1 3/16; u. p. Kazincztól 3/16 állomásra, egy szűk völgyben. Szomszédai Alacska, Harnác, Dusnok, Szent-Péter. Határkiterjedése hiteles földmérés szerint 2108 hold 537 négyszögöl; belsőség 33 h. 310 öl, szántóföld 757 h. 693 öl, kaszáló 303 h. 1086 öl, füzes 11 h. 164 öl, erdő 720 h. 122. öl, szilvás 43 h. 932 öl, szőlő 143 h. 660 öl, pinczehely 2 h. 821 öl, elhagyatott hely 8 h. 492 öl,

közhasználat alatt 40 h. 990 öl, terméketlen helyek 39 h. 378 öl. Szántóföldei jó mineműségű fekete fővényes vegyületűek, sikon terülnek, sikeres buzát teremnek, e felett szőlőhegye is első osztálybeli borral szolgál és a földmivelés nemcsak a házi szükségét elégíti ki, sőt termékeiből kereskedésre is juttat. A lakosok az állattenyésztéssel is foglalatoskodnak, s igavonó s szarvasmarhákon kívül, legelőjük szép számu juhokat táplál, mindamellett azonban a gazdaság régi megszokott modorban űzetik. Lakosok száma 405 l, u. m. 128 r. kath., 11 g. kath., 11 evang. 246 ref, 9 zsidó. Felszabadult telkes gazda 18, zsellér 50. A határon keresztül folyik a Sajó vize, mellyen vízi malma van. Birtokosok: Szepessy László, Puky István, Pap Sámuel, Szakál Sámuel." A XIX. századtól kezdve hosszú ideig bányásztelepülés volt.

Az 1941-es katonai felmérés

1928-ban Berentén működött a Kandó Kálmán világhírű magyar mérnök által alapított Imperiál Vegyészeti Gyár, ezzel megkezdődött az ipari tevékenység a településen. A második világháborút követően (mely során 19 hős sosem tért haza) tovább folytatódtak az ipari fejlesztések: 1954. július 3-án létrejött a Borsodi Vegyi Kombinát (BVK) a Borsodi Ipari Tröszt, Borsodi Kokszművek és a Sajómenti Vegyiművek összevonásából. Ugyanezen

évben Berente megszűnt önálló község lenni, amikor a várossá alakuló Kazincbarcikához csatolták. 1960-ban a Berentei Vegyiművek beleolvadt a BVK-ba. 1963-ban az üzem területén megépült Magyarország első PVC-gyára.

A rendszerváltást követően a BVK BorsodChem Rt. néven működött tovább. Az egykori falu területén élők egyre inkább úgy érezték, hiába áll részben itt a város bevételeinek nagy részét hozó cég (mely egyben Közép-Európa legnagyobb vegyipari üzeme), ők csak kismértékben részesülnek a javakból. 1997-ben népszavazást tartottak a függetlenedésről, sikeresen, így 1999-ben Berente Kazincbarcikáról leválva az ország egyik leggazdagabb községévé alakult.

1910-ben 719, 1941-ben 1 127, 2001-ben 1 077, 2015-ben pedig 1 211 fő élt Berentén.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

Berente a Bükk egyik keleti-északkeleti nyílású völgyében, egy vízfolyás mentén alakult ki. A település magja a Bem József, József Attila és Ady Endre utca teljes hossza. A második katonai felmérésen látható, hogy először a hegység lába mentén kezdett el délkeleti irányban terjeszkedni (Esze Tamás utca). A XX. század második felében kiépült a község északi része (Bajcsy-Zsilinszky Endre utca és mellékutcai). A település épített területe a Borsodi Vegyi Kombinát kiépülésével hatalmasat nőtt, ugyanakkor a gyárterület nem számít belterületnek.

Többutcás szalagtelkes szerkezetű község. Az ófalui részen az utcák kanyargóssága végett azokra kis arányban merőlegesek a sűrűn álló telkek. Az Esze Tamás utcában már több az utcára merőleges telek. Az újonnan kiépült Bajcsy-Zsilinszky Endre utcai településrészen viszont már nincsenek rézsútos telkek, a merőlegesség dominál.

A településen régi, népi építészeti elemeket felvonultató, továbbá a szocializmus idején épült házakkal találkozhatunk. A régi építésű házak a XX. század első felében épültek fel; felismerhetőek kontyolás nélküli nyeregvetős vagy kontyvetős alkalmazásokról, továbbá (többségében) a tornácos kialakításról. Ilyen épületeket főként az ófalui részen lehet látni.

Berente lakóépület-állományának egy jelentős részét teszik ki a szocializmus építészetiére jellemző négyzetes alapzatú, utcafronton két háromosztatú ablakkal rendelkező, sátoztetős, előkertes házak. Mindkét épülettípus képviselőiből többet felújítottak, kibővítettek, korszerűsítettek.

Új építésű, a rendszerváltást követő évtizedekben épült házak is vannak a községben. Formagazdagság, gyakorta többszintes kialakítás jellemzi e családi házakat. Műemléki védelem alatt csak a református fa harangláb áll a településen.

Épített értékek

Szepessy család

A Négyessy Szepessy család tagjai a XVII. századtól birtokolták a falut. A család a Debrecen melletti egykor virágzó Szepes faluból származott, s a család egyik tagja a király szolgálatába szegődve, Buda körül birtokot szerzett. Amikor Buda török kézre került, a Szepessyek Eger várát választották lakóhelyül. Ekkor szerezte meg Miklós és Mátyás a Tisza mellett fekvő Négyes falut, amitől a nemesi előnév is származik. A család Pál nevű tagja a Berentén birtokrészrel bíró Csuda Zsuzsannát vette feleségül, s így a vagyon a Szepessy családdé lett. Bár rokonság révén a vagyon osztódott, de valamennyi az utolsó Szepessy családtag – Gyula – életének majdnem a végéig megmaradt.

Szepessy- kastély

A klasszicista stílusú kastélyt a XVII. században építették. Az építmény nagy kertben helyezkedett el, amit magas kőfal vett körül. A főbejáratnál őrszoba volt, s benne állandóan őr, aki a belépni szándékozókat igazoltatta. A kertben aranyhalakkal betelepített halastó volt, a parkban sok-sok virág, és a sétányok mentén somcserje díszlett. Nem messze a kastélytól helyezkedett el a Szepessyek gazdasági udvara, amit szintén kőfal övezett. Az udvarban cselédlakások, istállók, dohánypajta és Berente legmélyebb, mintegy 22-25 méter mély, lóval hajtott kanalas kútja volt. A pajta 1935 nyarán villámcsapás következtében kigyulladt és leégett.

Szintén a kastély tartozéka volt egy nagy gyümölcsöskert. Ennek helyén vannak a Borsodi Hőerőmű V. készenléti lakóépületei. A Szepessy-kastély államosítása után ugyancsak az erőmű vezetői részére alakítottak ki benne szolgálati lakásokat.

A kastély most lakóházként működik, három család lakik benne, valamint itt kapott helyett a Sajószentpéteri Rendőrőrs körzeti megbízottjának irodája is.

Az elhunyt Szepessyeket Berentén a református parókia kertjében épített kriptaszerű sírboltban temették el. A sírbolt hét Szepessy nyughelye volt. Néhány éve a tetemeiket exhumálták, és átvitték a református temetőbe a haranglábhoz közeli sírhelyre. Az itt állított síremléken a következő szöveg olvasható: "Négyessy Szepessy család sírboltja. 1853–1955."

Szent Kereszt Felmagasztalása templom

A fa huszártornyos templom 1911-ben épült Wino István egyházmegyei mérnök-építész tervei alapján Dr. Somorra József bíboros, érsek főpásztor érsekségének 40 éves jubileumára.

Berentei Református Egyházközség temploma és fa harangláb

A kelet-nyugati tengelyű, toronytalan homlokzatú, sík mennyezetes hajóval rendelkező református templom 1710 és 1720 között épült késő barokkstílusban, 1787-ben lett átalakítva.

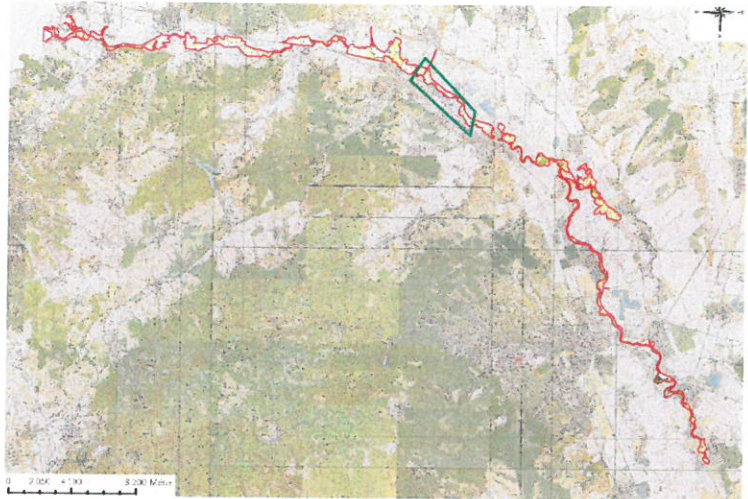
A református harangláb eredetije a XVIII. században épült, a mostani elődjeként. Át lett építve, ma műemlékvédelem alatt áll.

Természeti értékek

A település a Sajó völgyében található, a Bükk lábainál.

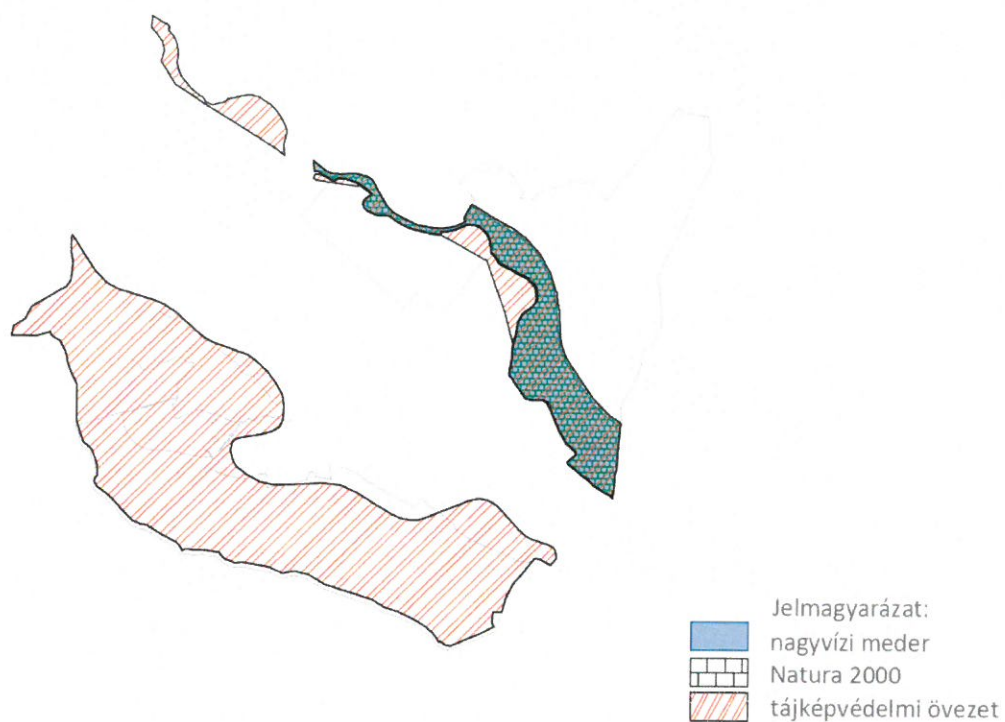
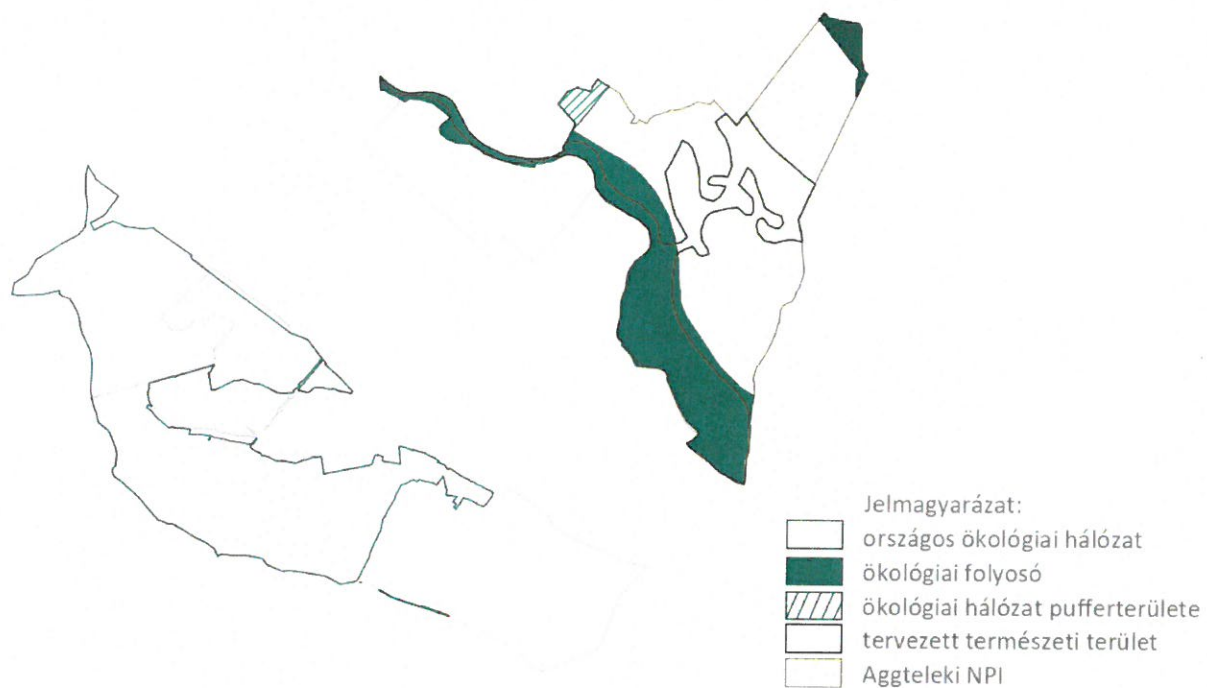
A Sajó 223 kilométer hosszú folyó, Berente térségében középszakasz jellegű, a kanyarulat-fejlettségi viszonyokat tekintve közepes fejlettségű meanderező típusba sorolható, esése viszonylag nagy. A község területét érinti a HUAN20006 Sajó-völgy nevű Natura 2000-es terület.

A Bükk az Északi-középhegységben található földrajzi középtáj, Magyarország legnagyobb átlagmagasságú, barlangokban bővelkedő karszthegysége. Középső területe 1977 óta nemzeti park (Bükk Nemzeti Park). Nevét leggyakoribb fájáról, a bükről (*Fagus silvatica*) kapta. A Bükk-vidéken található Magyarország legnagyobb összefüggő erdőterülete, közel 100 000 hektár.

Az alábbi térképeken látható a természetvédelmi területek lehatárolása, melyek főként a Sajó völgyét érintik, tájképvédelmi szempontból azonban nagyrészt, inkább a település dél-nyugati területeit jelöli ki.

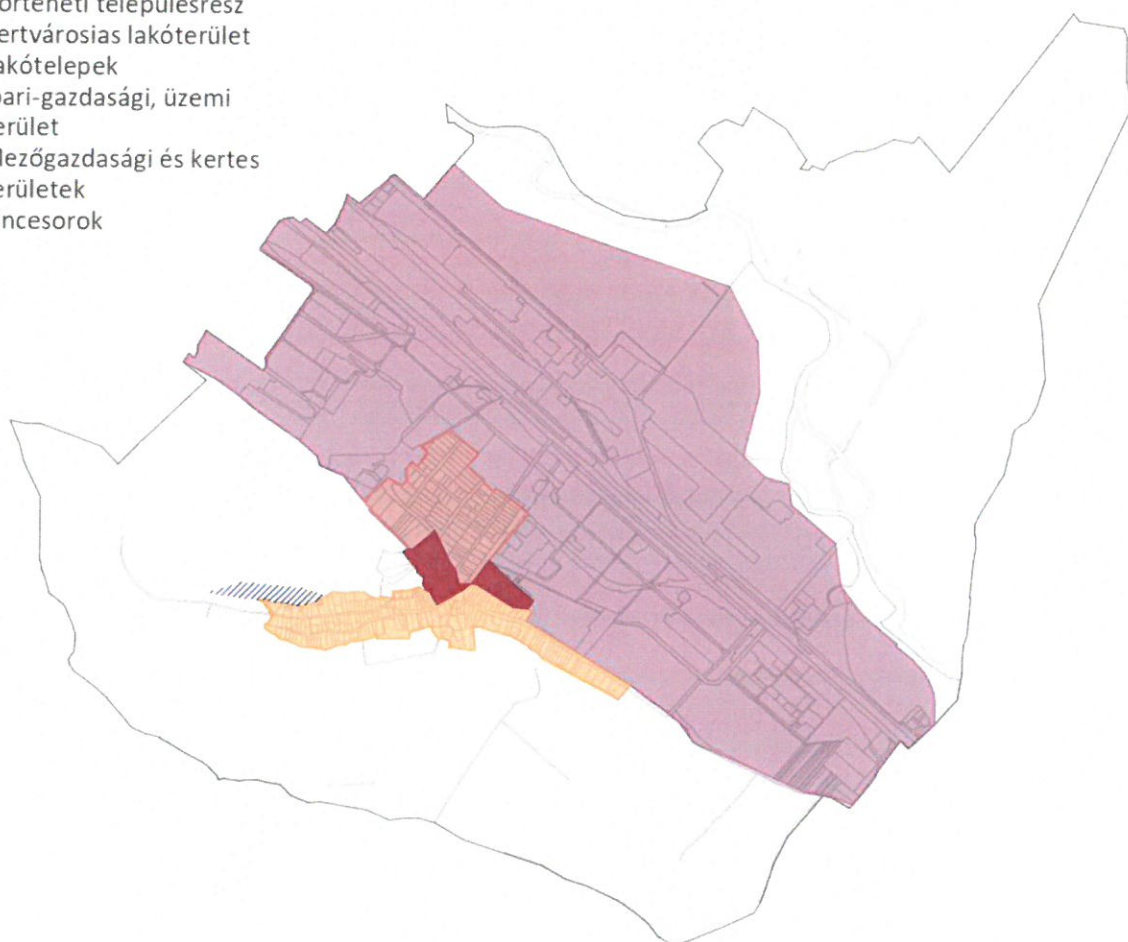

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

Berentén településképi arculat szempontjából több területet határolhatunk le. A gazdasági üzemi területek, a lakóterületek és a mezőgazdasági területek egyértelműen megkülönböztethetők, de a lakóterületen belül további karaktereket különíthetünk el. A történeti településrész az őfalut jelenti, amely falusias településképpel rendelkezik. Később alakult ki a szabályosabb utcaszerkezetet mutató kertvárosias településrész, végül a lakótelepek alkotnak eltérő beépítési formát. A kertes terület és a lakóterület határán egyedi pincesorokat is találunk.

- Jelmagyarázat:
- Történeti településrész
 - Kertvárosias lakóterület
 - Lakótelepek
 - Ipari-gazdasági, üzemi terület
 - Mezőgazdasági és kertes területek
 - Pincesorok

Berente történeti településrész

Berente több évszázada fennálló faluból alakult át bányász- és munkásközösséggé az 1900-as évek elejétől. A Sajó völgyre merőleges szűk völgyben fekvő történeti településrész hagyományos falusias beépítéssel, keskeny, kisméretű telkekkel rendelkezik. A telkek az utcákra többnyire merőlegesek, ám vannak rézsútos kialakításúak is. A lakóházak követik telkük tájolását, azoknak az oldalhatárára épültek. Kisebb arányban vannak kerítésvonalis kialakítású házak, inkább az előkertes megoldás terjedt el a községben.

Kezdetben organikusan beépült utcái mára kiegészültek tervezett, merőleges rendszerű telkekből álló területekkel, ezek a kertvárosias területek.

Az ófaluban nagyrészt földszintes épületek és falusias beépítés a jellemző. A község belterületén a településképet meghatározó területeken, annak védelme érdekében építési tevékenység az előírások szerint végezhető.

A településrészen a régi, népi építészeti elemeket felvonultató lakóházak a XIX. század második, illetve a XX. század első felében épültek fel. Jellemzőes észak-magyarországi stíluselem az alsó csonkakonty tető, mely Berentén is megfigyelhető.

Kertvárosias lakóterület

A kertvárosias településrészen a legrégebbi házak a szocializmus idején épült házak. Majd a rendszerváltás utáni új építésű családi házakkal is találkozhatunk.

Berente lakóépület-állományának egy jelentős részét teszik ki a szocializmus építészetére jellemző négyzetes alapzatú, utcafronton két háromosztatú ablakkal rendelkező, sáttortetős, előkertes házak.

Mindkét épülettípus képviselőiből többet felújítottak, kibővítettek, korszerűsítettek. Új építésű, formagazdag, épületekből többfelé találkozhatunk a településen. Az új kertvárosi területeken már vannak többszintes családi házak is.

Lakótelepek

A falusias környezetbe beékelődve találunk többszintes, többlakásos épületekből álló lakóterületek is, valamint telekigényes intézményterületeket. Az iparterületek növekedése ennek a területrésznek a folyamatos csökkenéséhez vezetett. Itt 2-4 emeletes épületek találhatók.

A meglévő beépítéseket várhatóan nem bővítik, új kisvárosi beépítés nem kerül kijelölésre.

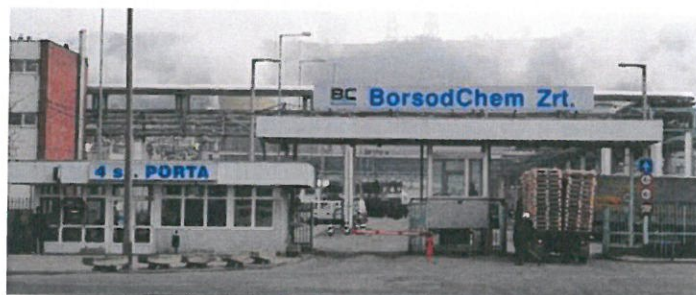

Bajcsy lakótelep

Ipari-gazdasági, üzemi területek

Berente jelentős ipari-gazdasági területtel rendelkezik. Ide tartozik a BorsodChem és az erőmű területe. A község és a Sajó közé ékelődött ipari zóna a település teljes hosszában nyúlik el a 26. sz. főút és a vasút mentén.

Az összefüggő terület egyes területrészei megfelelő kialakítással ipari parkként működtethetők.

A nagy kiterjedésű iparterületet az Esze Tamás- Csabai- Gárdonyi- Posta- Toldi utca határolja el a lakóterülettől.

Mezőgazdasági, kertes területek és a pincesorok

Ide sorolandók a külterületi szántók, az erdőterületek, a lakóterülettől nyugatra, a völgyben elhelyezkedő kiskertes mezőgazdasági területek pincesorokkal, a gyepes, ligetes területek, valamint a Sajó és környezete által meghatározott természetközeli területek által alkotott ökológiai folyosó.

A folyó mentén mindkét oldalon környezeti terhelés kockázatával járó létesítmények (ipari területek, zagytározók) üzemelnek, ezért különösen fontos a természetközeli területek megővése, esetleges további bővítése, új védelmi erdők telepítése. A roncsolt felületek táj-rehabilitációja, a használaton kívüli épületek, építmények felszámolása, illetve hasznosítása a tájkép és a tájkarakter megőrzése szempontjából szükséges feladat.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

5

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

TELEPÍTÉS

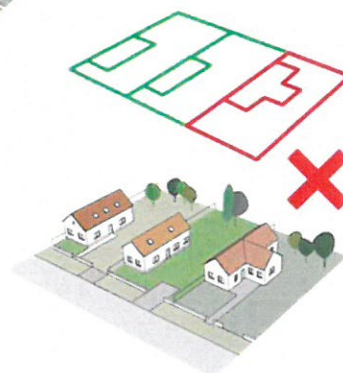
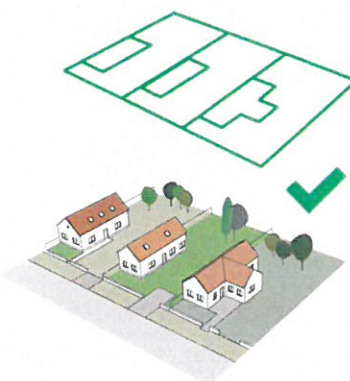
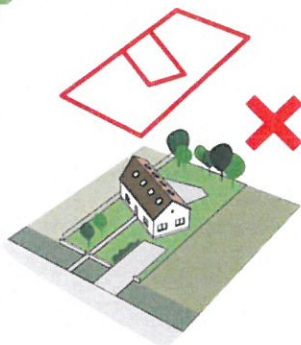
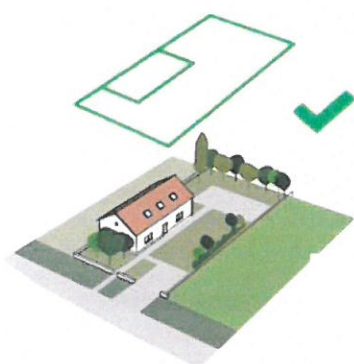
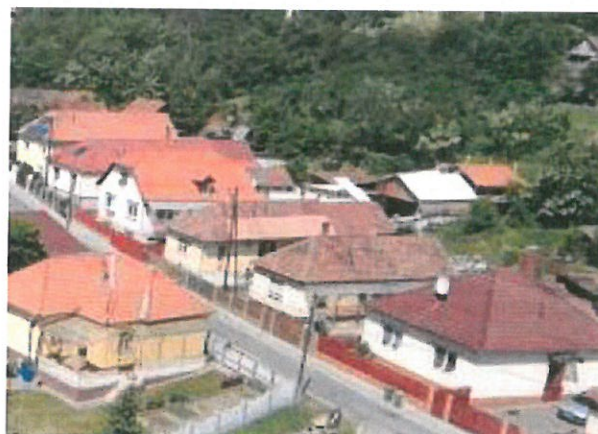
A településre az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, a telken belüli elhelyezkedés pedig az utcára merőleges rendszerű.

Az épületek hossz tengelye szinte kivétel nélkül az utcára merőleges, indokolatlanul elforgatni ettől a tengelytől nem ajánlott.

A lakóházak előtt többnyire kisebb, általában azonos méretű előkertek kerültek kialakításra.

Javasolt ehhez a beépítéshez illeszkedni, nagyobb mértékben hátrahúzni, vagy az utcavonalra telepíteni az épületet kerülendő.

Az egyvonalban lévő házak egységes településképp létrejöttét segítik.

TETŐHAJLÁSSZÖG

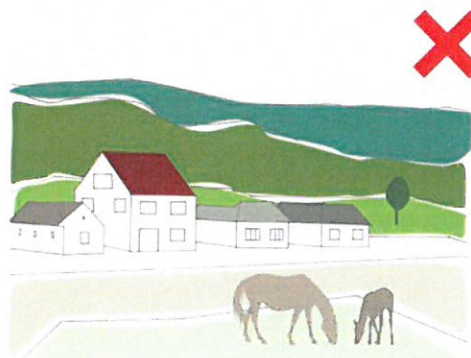
A település területén a családi házak tetőhajlásszöge hasonló, általában 34-45 fok.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben találhatóaké.

A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek megtörik a település egységességét.

Az ábrákon példák láthatók a településképhez illeszkedő tetőhajlásszögű és magasságú épületekre.

FALUSIAS ÉS KERTVÁROSI BEÉPÍTÉS

LAKÓTELEPI BEÉPÍTÉS

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre.

A meglévő épületek közé ékelődő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévőké. A túl magas házak nem illeszkednek a kialakult utcaképbe.

A szematikus ábrákon példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

TETŐFORMA

A településen többnyire kontytetős épületeket találhatunk. Ritkábban előfordulnak nyereg-, és sátoztetős lakóházak is.

Új ház tervezésénél a szomszédok figyelembevételével kell illeszkedni a környezethez.

A kontytetős házakból álló utcaképbe nem kerülhet tördelt, összetett tetőformájú épület, hanem csak a szomszédosra hasonló.

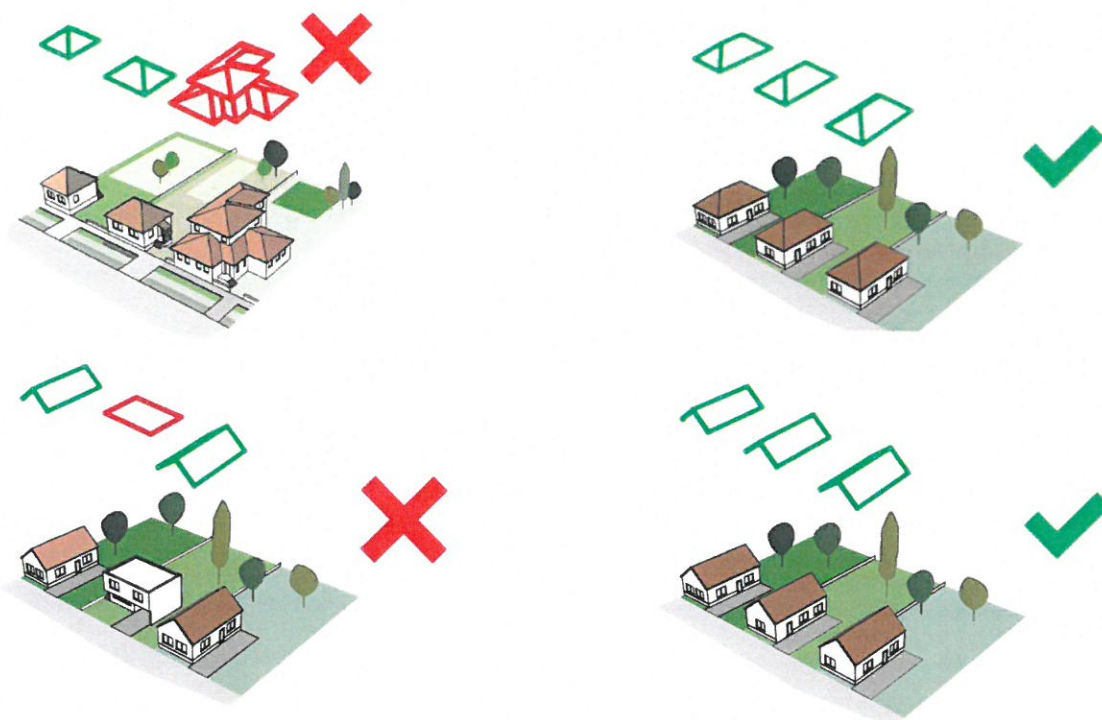
A hazai gyökerek nélküli, „mediterrán” stílusú házak tervezése kifejezetten nem ajánlott a településen.

A sematikus ábrákon példák láthatók a településképhez illeszkedő tetőformájú épületekre.

KERTVÁROSI ÉS LAKÓTELEPI BEÉPÍTÉS

FALUSIAS BEÉPÍTÉS

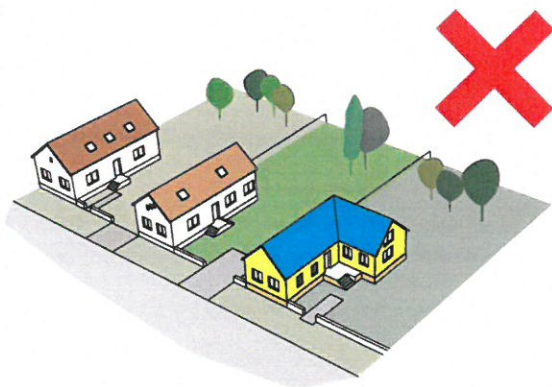
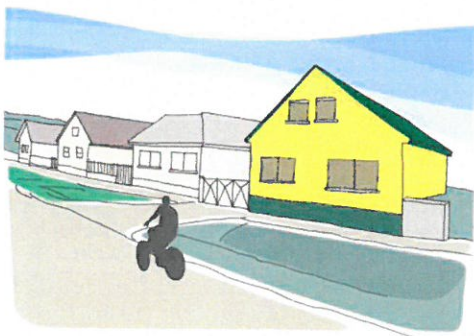
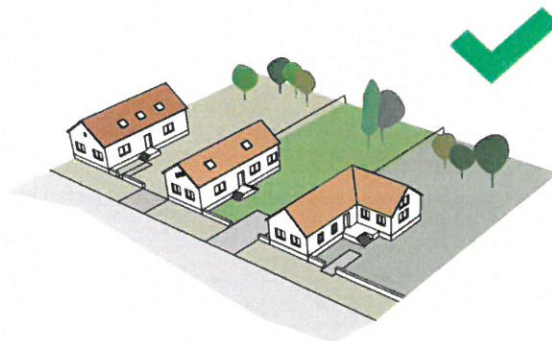

SZÍNEK

A településen változatos a színhasználat. Első sorban világos pasztellszínű homlokzatokat láthatunk. Gyakran megjelennek a világos „földszínek” is. Új építés esetén a környezet színeit javasolt figyelembe venni. Természetes anyag- és színhasználattal egységes településkép hozható létre.

Az eltérő, kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házakhoz. Nem javasoltak a rikító fémlemezfedések vagy burkolatok sem.

A képen példa megfelelő színhasználatra. Falusias és kertvárosias környezetben javasolt a világos pasztellszínek használata, sötét színű faablakokkal.

Mezőgazdasági és kertes területek

A külterületi mezőgazdasági és kertes területeken épített épületekkel külön foglalkozik a kézikönyv. Környezetünk megismerése szükséges ahhoz, hogy a település értékeit megőrizzhessük, valamint egységes településkép kialakítását segítsük elő.

TELEPÍTÉS

A település külterületén főként a kertes gazdaságoknál találhatók épületek, pincék. Itt a beépítés lazább, az épületek hossz tengelye, tetőgerince általában a telek hosszával, és a lejtő irányával párhuzamos.

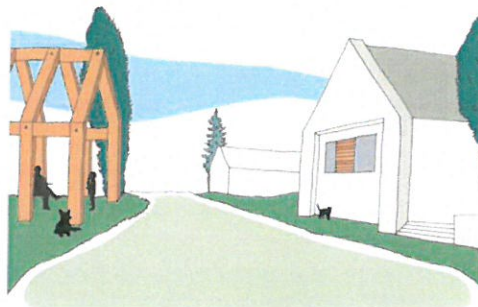
Ettől a tájolástól indokolatlanul eltérni nem javasolt. Lehetőség szerint az egyes telkeket fásítással lehet védeni, körülvenni.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A külterületen is jellemző az egyéges hajlásszög megtartása.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben lévők. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az egységes településképhez.

TETŐFORMA

A külterületen lévő épületek tetőformái általában egyszerű nyeregtetők, kontyolás és összetett tető alkalmazása nélkül.

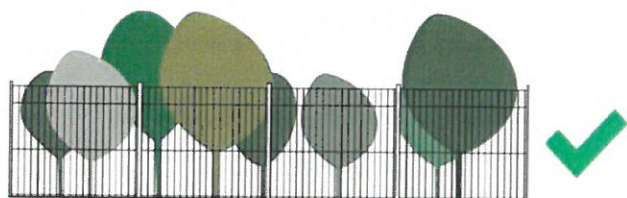
A külterületen is fontos, hogy megtartsuk a településre jellemző tetőformákat, attól eltérni nem javasolt, hogy ezzel szép településkép kialakítását segítsük elő.

MAGASSÁG

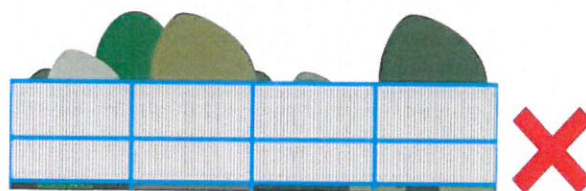
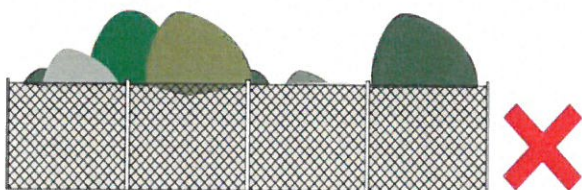
Berente külterületén is törekedni kell arra, hogy a területen található épületek magasságához alkalmazkodjunk.

Általános ajánlások, jó példák

Ajánlott kerítések a településen, lábazattal, oszloppal, vagy ezek nélkül kialakított változatok.

KERÍTÉSEK

A településen az áttört fakerítések a jellemzők. Gyakoriak még az áttört fémkerítések, melyek általában lábazat és oszlop nélküli kialakításúak, ritkábban alacsony, tömör lábazat tartozik hozzájuk.

Színválasztáskor törekedni kell a ház színével harmonizáló színek használatára, fakerítésnél a barna árnyalatai javasoltak.

A kezeletlen felületű beton elemes, tömör kerítés kerülendő.

A teljesen áttört drótfonatos kerítést utcafronton próbáljuk kerülni.

A településen általában áttört fa, illetve fémkerítéseket találunk.

Különösen fakerítések esetén javasolt középsötét, és sötétbarna színek választása.

KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az optimális növényalkalmazást jelentősen befolyásolja a terület eredeti, potenciális vegetációja, mely a térségben alapvetően a cseres tölgyes társulás, a vízfolyások mentén pedig az ártéri ligeterdők. A kertekben, illetve a városi zöldfelületeken tehát javasolt a társulást alkotó fajok egyedeinek, illetve azok fajtáinak alkalmazása.

Ez alapján jól alkalmazható a kocsánytalan tölgy és a csertölgy, illetve a kislevelű hárs és az ezüst hárs is, melyek nagy előnye, hogy jó várostűrők.

Közepes növekedésűek, jó törzsnevelők, melynek köszönhetően alkalmasak utcafásításra, de kerti viszonyok között is megállják helyüket.

Juharok közül a mezei juhar javasolható bátran. Közepes növekedésű, jól bírja a szennyezett városi levegőt, utca sorfának kiváló, lisztharmattal szemben ellenálló, akár sövény is nevelhető belőle.

Galagonyák közül ajánlható a kétbibés galagonya, melynek fajtája igen elterjedt és rendkívül impozáns. Jó alkalmazkodó képességű és gyakran alkalmazott faj a korai juhar is. Közkedvelt parkokba alkalmas folyó menti területeken jól alkalmazhatók a társulásra is oly jellemző zselnicemeggy és a magas kőris, illetve fajtáik.

Örökzöldeket pl. lucfenyőket, törpefenyőt is bátran telepíthetünk, hiszen hegyvidéki régióról beszélünk.

Azonban kerüljük az oszlopos örökzöldek, alakfák használatát, illetve a ciprusfélék telepítését, mert egyrészt kedvezőtlen a klíma számukra, másrészt tájidegenek, mediterrán hatást keltenek.

Cserjék közül javasolható a közönséges fagyal, mely kifejezetten ellenálló, igénytelen; a somok és fajtáik, melyek hatalmas előnye téli díszítő értékükben rejlik. A különböző virágágyi rózsák is rendkívül színpompás látványt nyújtanak.

Cserjék közül javasolható a közönséges fagyal, mely kifejezetten ellenálló, igénytelen; a somok és fajtáik, melyek hatalmas előnye téli díszítő értékükben rejlik. A különböző virágágyi rózsák is rendkívül színpompás látványt nyújtanak.

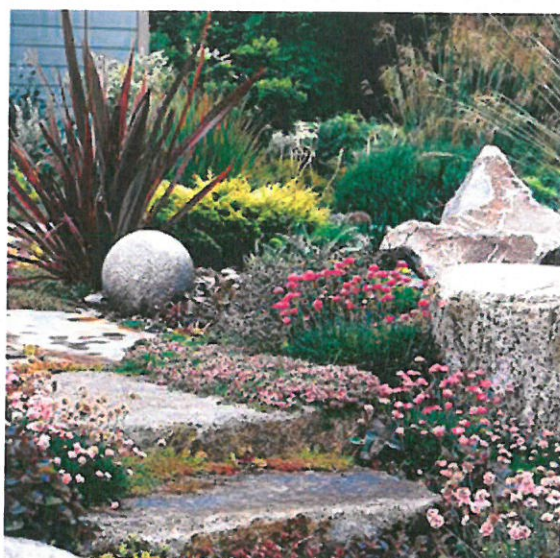
Megjelenhet a kertekben változatos formában a terméskő is, fontos szempont azonban, hogy egyezzen, vagy legalább megjelenésében, színében hasonlítson a környező hegyek kőzetípusaihoz. Leginkább a homokkő, márga felhasználására törekedjünk.

A sziklakertekben a felhasznált kőzetípus zúzalékát alkalmazzuk talajtakarásra, színben eltérőt semmiképp sem, különben diszharmonikussá válik a kompozíció. Ezen kívül törekedjünk a helyi klimatikus viszonyokhoz igazodó, alpesi jellegű növényfajok kiválasztására. Ajánlottak a különböző varjúhájak, kövirózsa, illetve párnás habitusú, virágaikkal díszítő fajok.

Évelők, egynyáriak alkalmazására is számtalan lehetőség van. Választhatunk ágyásszegélyezésre alacsony, elterülő fajokat pl. illatos ternye, molyhos madárhúr, balkonládákba, köedényekbe csüngő habitusúakat pl. muskátli, bársonyos kakassarkantyú, vagy éppen virágágyakba magasabb, bokros habitusú fajokat. Ezen kívül vágott virágként való felhasználásra is találunk példákat pl. pompás rézvirág, őszirózsák.

Igényektől függően létesíthetők kifejezetten rekreációt szolgáló pihenőkertek, de konyhakertek is helyet kaphatnak főként a kertek hátsó felében. Az előkertek kialakításánál törekedjünk inkább a reprezentatív, díszítő funkció ellátására, oldva az épített elemek szigorú vonalvezetését.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

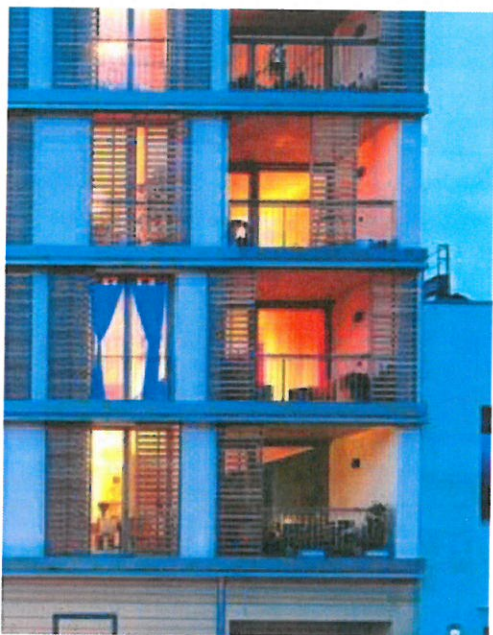
A településen nem sok épülethez tartozik tornác. Ezek többsége is az utóbbi évtizedekre jellemző könnyűszerkezetes oldaltornác a történeti vagy a kertvárosias településrészen.

A történeti és kertvárosias településrészen kevésbé, de a lakótelepeken jellemzőek az erkélyek, melyek kialakítására településképi szempontból nagy hangsúlyt érdemes fektetni. Családiházak esetében javasolt a kerítéssel harmonizáló kialakítás. Áttört fa kerítéshez azonos színű áttört fa erkélykorlátot javasolt építeni.

A lakótelepeken egy-egy lakáshoz tartozhat erkély, ezek egységes megjelenése nagyban javítja a településképet. Kerülendő a gyékény alkalmazása belátás elleni védelem gyanánt és az erkély lomosítása. Javasolt a belátás ellen inkább növényeket kihelyezni és megtartani az egységes korlátmegjelenést, vagy eleve olyan korlátot építeni, amelynél gátolt a belátás, így nem szükséges utólag egyéni megoldásokat alkalmazni. Építészeti szempontból az is elképzelhető, hogy az egyéni igényeket figyelembe véve kétféle erkélykorlátot tervezünk, egy zártabb és egy nyitottabb verziót és ezeket kombinálva alkalmazzuk.

A képeken példa látható változatos erkély kialakításra.

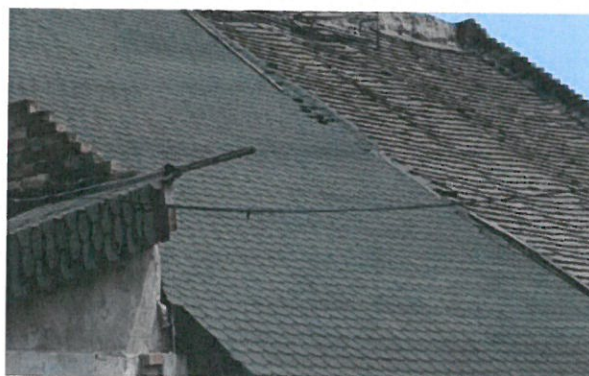
ANYAGHASZNÁLAT

Településképi szempontból természetes anyagok használata ajánlott. Tetőhéjalás tekintetében a cserép, természetes pala alkalmazása javasolt.

Kerülendő a hullámpala és színes fémlemez használata. Ugyanazon tetőfelületen ne alkalmazzunk különböző fedési anyagokat.

A képek nem a településen készültek.

AJTÓK, KAPUK, ABLAKOK

Berentén változatos nyílászárókat figyelhetünk meg a lakóházakon. A hagyományos parasztházak nyílászárói az épületek megjelenésének meghatározó részei, felújításuk esetén javasolt az eredeti méretek és arányok megtartása. A falusias környezetben műanyag redőny helyett javasolt zsalugáter alkalmazása árnyékolás céljából.

Nyílászárók javasolt színvilága a barna, sötétbarna, esetleg sötétzöld, társasházak, panelok esetében lehet fehér is.

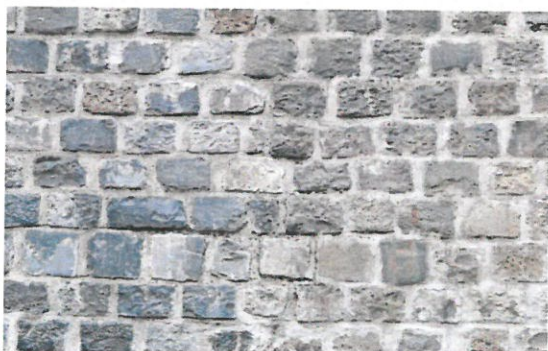
A képeken példák láthatók megfelelő nyílászáró szerkezetekre, amelyek a településen lévő házakhoz illeszkednek.

JÁRDÁK, BURKOLATOK

A beton, aszfalt burkolat helyett javasolt természetes anyagú burkolatkialakítás. Anyaga lehet természetes kő, bazalt.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településen leggyakrabban az utcára merőleges telepítésű és tetőgerinc kialakítású kontytetős, ritkábban nyeregtetős épületek láthatók. Az utcára néző homlokzaton általában egy nagyobb, vagy két kisebb méretű ablak található. A homlokzatok színvilága általában visszafogott, harmónikus.

RÉSZLETEK

Lakóházak formálásánál fontos egy-egy épületrészlet, kémény, zsalugáter gondos kidolgozása úgy, hogy az az épület egészével összhangban legyen. Az épület mellett, az udvarban, utcán lévő tárgyak, építmények is hozzájárulnak az összkép egységéhez.

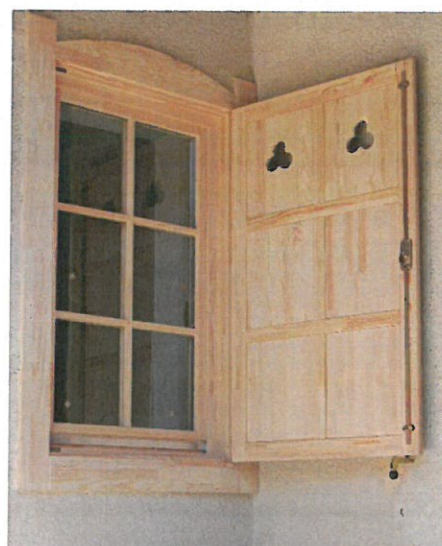
MAI JÓ PÉLDÁK

6

Meglévő épület felújítása a településkarakterbe illeszkedően

Hagyományos parasztház felújítása esetén törekedjünk arra, hogy az épület megőrizze az eredeti karakterét, stílusjegyeit. Tradicionális osztott faablakot ne cseréljük nagyobbra, őrizzük meg eredeti arányait. Betekintés elleni védelemnek zsallutábla, vagy zsallugáter kialakítása javasolt.

A hagyományalapú fejlesztés ott kifejezetten ajánlott, ahol még a településkép őrzi egykori képét. A hagyományokat tisztelő felújítások szép példákat eredményezhetnek.

Kockaházak felújítása

A kockaházépítés időszakában jellegzetessé vált a homlokzatok színezése, a különböző vakolatmintázatok festése, ami mára idejétmúlt, sokkal inkább előtérbe került a letisztult egységes, világos színek használata. Mindenképp javasolt a régi palatetők cseréje, melyek esetenként még azbesztet is tartalmazhatnak. A háromosztatú ablakokat bátran cserélhetjük másfajta osztású ablaktípusra és az árnyékoló kiválasztásánál is kereshetünk a redőnytől eltérő megoldásokat.

Lakótelepi házak, panelok felújítása

A panelok felújításánál elsődleges szempont az energetika korszerűsítése, a jobb hőszigetelés kialakítása. Ekkor nyílik lehetőség a homlokzati felületek újragondolására. A hőszigetelésre kerülhet egy letisztult világos szín, amíg az erkélymegoldásokat és a nyílászkereteket, árnyékolókat különféleképpen variálhatjuk.

UTCÁK, TEREK

7

A település tiszta, rendezett. A lakóházakhoz általában előkert tartozik. Az utcákat széles zöldfelületek szegélyezik. A közterek családi, barátságos megjelenésűek. A közterületeken fontos a fásítás és a parkosítás.

A buszmegállók és szemetesládák egységesítésére példa az alábbi kép. Ezeknek a közterületi építményeknek a színvonalas elhelyezése nagyban befolyásolja a település arculatát.

Példák ipari parkok kialakítására

Ipari parkok létrehozásánál a növénytelepítésnek, a burkolatoknak és az utcabútorok ötletes kialakításának van jelentős szerepe. A példaként bemutatott park esetében az ipari jelleghez illő, mozgatható, ládára emlékeztető leülőket terveztek.

A parkok gondozása, karbantartása komoly feladat, ami akár új munkalehetőséget is teremt. Környezetegészségügyi szempontból mindenképp előnyt jelent új zöldfelületek kialakítása.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

8

A településen a minden színben pompázó színes reklámtáblák, feliratok, fényreklámok helyett a hagyományos cégérek, vagy ahhoz hasonló visszafogott megjelenésű stílusos táblák elhelyezése javasolt. Ezek a cégérek, vagy táblák sokszor csak közérthető szimbólumokkal hívják fel a figyelmet az adott tevékenységre. Vissza nyúlnak a hagyományokhoz, felhívják a figyelmet az ősi mesterségekre és nem bontják meg az épületek homlokzatait.

A színes, nagyméretű molinók, kerülendő. A mai reklámfelületek méretükben és színvilágukban teljesen eltérnek a környezetüktől. Feltűnésükkel elnyomják a helyi települési összképet és hangulatot.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

9

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokzaton kerülendő.

A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településképp nem sérül, beleolvad a környezetébe és nem okoz zavaró látványt.

IMPRESSZUM

BERENTE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAPCÍM: www.berente.hu

E-MAILCÍM: ph@berente.hu

CÍM: 3704 Berente, Esze Tamás utca 18.

TELEFON: +36 48/ 411-435

POLGÁRMESTER: Roza László István

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: berente@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Madarász Zsófia

SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

Berente, 2018. január 16.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!